

גליון 305
שנה ז' תשע"ח

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשי לשרת המשפחה

סיפורי חז"ל

דנתי אותך לכף זכות

פעם אחת הזמין הלל אדם אחד לסעוד על שולחנו, בישלה אשתו מטעמים. באותה שעה בא עני ועמד על פתחו ואמר לאשתו של הלל, אשה אני צריך להכניס היום ואין לי פרנסה כלום. נטלה אשתו של הלל את כל הסעודה והיא ונתנה לו, ואחר כך לשה עיסה אחרת ובישלה אלפס אחר, ובאה והניחה לפניהם. אמר לה הלל בתי מפני מה לא הבאת לנו מיד, למה התעכבת? סחה לו בתו הצדקנית כל אותו מעשה. אמר לה הלל, בתי, אף אני לא דנתי אותך לכף חובה אלא לכף זכות, שכל המעשים שעשית לא עשית אלא לשם שמים.

(מסכת דרך ארץ ו')

פרשת השבוע

קדושים תהיו כי קדוש אני ה'
אלהיכם (י"ט - ב')

מסופר: בתוך אלה שהוזמנו להיכנס בשבת קודש לקידושא רבה אצל הרה"ק ה"בית ישראל מגור" זיע"א, היו יהודים מכל סוג, מהם בני עליה, מהם אנשים פשוטים וכו'. פעם בהודמנות כזאת סיפר הרבי למסובים מזקנו הרה"ק ה"חידושי הרי"ם זיע"א, שנקלע באחד הימים לעיר לבוב בגאליציה. ובאו יהודי העיר מכל השכבות והחוגים לשחר את פניו, לרבות חוגי המשכילים. ביקשו אלה ממנו שיגיד להם דברי תורה. נענה הרבי ואמר: מצינו בפרשת השבוע קדושים, ט' פסוקים ברציפות "קדושים תהיו" "איש אמו ואביו תיראו" "אל תפנו אל האלילים" המסיימין כל אחד בפני עצמו ב"אני ד' אלקיכם". חזרה משולשת זו על שלושת המילים "אני ד' אלקיכם" לשם מה? אלא כאן דיברה תורה לג' סוגי אנשים, ראשונה ב"קדושים תהיו" התורה מדברת לאנשים בעלי מדרגה, שיקדשו עצמם במותר להם, ועל זה נאמר להם "אני ד' אלקיכם". אח"כ דיברה לאנשים פשוטים בענין קיום מצוות מעשיות, כיבוד אב ואם ושמירת שבת, ולהם נאמר על כך "אני ד' אלקיכם". לבסוף דיברה תורה כנגד רשעים פורקי עול, שכבר

נחדשו לעבוד עבודה זרה, ואזהרתם היא "אל תפנו אל האלילים" לפחות אל תשתמדו, אך גם אליהם הקב"ה קורא "אני ד' אלקיכם", אע"פ שהתרחקתם כ"כ, עדיין אלקותי פרושה עליכם.

קדושים תהיו כי קדוש וגו' (י"ט - ב') ישראל קדושים הם, יש רוצה ואין לו, ויש שיש לו ואינו רוצה (חולין ז) מסופר על הרה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין זיע"א, שהלך פעם אל יהודי עשיר וקמצן כדי להתרימו למען ישיבתו "חכמי לובלין". לא הועילו כל דיבוריו והפצרותיו, העשיר היה קשה כברול וסירב להשתתף בתרומה. לפני שהרב עזב את ביתו אמר לו הרב: עכשיו נתיישב לי המאמר במסכת חולין "ישראל קדושים הם, יש רוצה ואין לו, ויש שיש לו ואינו רוצה". ולכאורה צריך להבין, מילא מי שרוצה ואין לו, מובן שקוראים לו קדוש, כי מה יעשה אם אין לו, אבל מי שיש לו ואינו רוצה למה יהא נקרא קדוש? אלא חו"ל אומרים (שבת קיד) למה נקרא שמו רבינו הקדוש, שלא הכניס ידו תחת אבנטו. וגם אלה העשירים הקמצנים שיש להם ואינם רוצים, חרדים מאד לא להכניס את ידיהם תחת אבנטם לכיסם, להוציא משם כסף לדברי צדקה.

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 7:50 ת"א: 7:53 ר"ת: 8:29

זמני כניסת שבת

ירושלים: 6:36 ת"א: 6:51

אחרי-קדושים

וגדולה במקום אחד, כי היה ת"ח וגם בעל צדקה גדולה ומפורסם, אך דבר אחר גרוע היה בו, כי זחה עליו דעתו מאד מרוב עשרו וצדקת פורונו. תמיד לאחר שנתן צדקה גדולה לעניים, היה מספר להם את כבוד עשרו הרב ואת אשר גדלו מלך מלכי המלכים, והיה מפליג בשבח עצמו עד למאד. ועוד היה מוסיף ואומר: האם יתכן במציאות שהוא שיש לו עסקים בהרבה סוגים שונים של מסחר, וגם בתי חרושת ונכסים על פני כל המדינה, הרי לא יתכן שיהפוך לעני, כי גם אם עסק אחד שלו ירד מטה מטה, הרי יש לו עוד עסקים אחרים, וכך היה משתבח ומפאר את עצמו. כל העניים ומקבלי הצדקה כמוהו היו אומרים לו שהוא צודק ואין שום אפשרות בעולם שהוא יהפוך לעני. הדבר הזה גרם לקטרוג גדול בשמים על הגביר, כי כבר בכתוב: "ה' מוריש ומעשיר" וכבר יצא עליו גזר דין שירד מנכסיו. הבעש"ט הקדוש שידע מגור הדין, ביקש בתפילתו שיתנו לו עוד הודמנות אחת לנסות ולשנות את דרך הגביר הנ"ל, ואם לא יעלה בידו אז באמת יחתם גזר דינו, והסכימו בשמים על ידו. הבעש"ט שלח את הרה"ק רבי דוד ממיקולייב ויע"א והורה לו מה לעשות. רבי דוד בא אל הגביר והוא כיבדו מאד כהרגלו, וגם רצה ליתן לו נתינה הגונה עבור כל שימצא לנחוץ. ואח"כ החל כהרגלו לשאול האם יתכן במציאות שגביר גדול כמוהו יגיע עד פת לחם וכו'? להפתעת הגביר ענה לו ר' דוד כי בלי כל ספק יכול הוא להגיע לידי עניות מרה בתוך שעה קלה. שאל הגביר הכיצד יכול כזה דבר לקרות כאשר יש לו כל כך הרבה עסקים וכו', וענה לו ר' דוד כי מחר בבוקר הוא יבאר לו הדבר בדיוק, ובינתיים השעה כבר מאוחרת ועתה כדאי ללכת לישון. צחק הגביר ולעג לר' דוד באמרו כי הוא ודאי רוצה להתחמק מתשובה, ובודאי שדבר זה שהוא יעני אינו שייך כלל וכלל והלך לישון.

בלילה חלם הגביר, שהקיסר בכבודו ובעצמו כיבד אותו בביקור, מכיון שבאמת הגביר הנ"ל היו לו עסקים עם שרים גדולים ונכבדים משרי המלוכה, וגם נפגש כמה פעמים עם הקיסר. כמוהו שהגביר חרד על האורח הרם והנישא, וכיבדו בכל מיני מגדים ומאכלים יקרים וחשובים והקיסר ביקש גם להרוות צמאונו בכוס תה. הגיש הגביר לקיסר כוס תה ומיד כאשר טעם מן הכוס נפל מכסאו ומת. תיכף התעורר רעש גדול, וכל פמליית המלך ובראשם שריו שהיו אתו צעקו שבודאי היה בתה הזה שניתן לקיסר סם המוות, ולקחו את הגביר למאסר ויצא עליו גזר דין מות בתליה. כאשר לקחו את הגביר לתליה, פרצה אש גדולה בבית הסוהר וקמה מהומה גדולה, כך שהגביר היה יכול לנצל את הבלבול הגדול והוא נס על נפשו מבית הסוהר, והגיע במנוסתו לעיירה קטנה עייף ויגע וצמא. הוא דפק בדלת בית אחד של יהודים וביקש מחסה ומעט אוכל. כמוהו שיהודים רחמנים בני רחמנים נתנו לו מבוקשו, ומכיוון שהיה עייף ביותר גם הציעו לו מקום לישון. למחרת ממקום משכבו שמע הגביר איך שהיהודי מספר לאשתו, כי תלו כרוזים גדולים בכל העיירות כי רוצח המלך ברח מבית האסורים, וכל מי שימצאו יקבל פרס גדול של כמה מאות אדומים וגם נתנו את תארו בדיוק. אכן סיים האיש הלוואי ואנו נמצא אותו ונוכל על ידי כך להרוויח את הפרס.

השם מוריד ומעלה וישועת ה' כהרף עין

מסופר על גביר אחד שעסק בהובלות סחורה עבור הממשלה, והיה תמיד משחד את הפקידים שיקבל את כל ההובלות. פעם אחת כאשר חשב כי כבר אין לו צורך לשחד את הפקידים, קיבל הובלה גדולה וחשובה ומכיוון שלא נתן כהרגלו שוחד לפקיד, רגז מאד הפקיד ומסר עליו לשלטון איזה מסירה, והיה בצרה גדולה, כי נאמר לו שלא ישתמשו בשירותיו יותר ועמד להפסיד את כל פרנסתו. הגביר שהיה מקורב לרה"ק רבי דוד מטאלנא זיע"א (יומא דהילולא י" אייר) נסע אליו בחופזה ובכה לפניו על צרתו. ענה לו הרבי: וכי הקב"ה עושה דין ללא צדק? פשפש נא במעשיך ומן הסתם קרה איזה מקרה שנכשלת בו, ואם תמצאנו ותעשה תשובה שלימה, אני מבטיחך שלא תינזק בזה הענין, ופרנסתך תשוב אליך כבראשונה.

חשב האיש ועלה בדעתו מה שנראה לו שחטא וסיפר לרבו: פעם אחת כשהייתי עסוק ביותר עם איזה איש משרי המלוכה שהיה אצלי בבית לצורך ענין דחוף, בא עני אחד וביקש עזרה, ובני אמר לו כי ישוב לאחר כמה שעות, כי אבי עסוק ביותר כרגע ולא יוכל להתפנות אליו. העני הלז התמרמר ביותר וצעק על הבן: איך משלחים אותי ואני נצרך גדול, ומדחציף כוליה האי שמע מינה דמזור הוא, וכך צעק וקילל. הקולות של המריבה נשמעו בחדרי ואני ביקשתי את השר שימחל לי לרגע בכדי לראות על מה המהומה. כאשר יצאתי ושמעתי שהעני הנ"ל קרא לי ממזור, ועדיין הוא עומד ומקלל, באתי לכלל כעס וסטרתי לו בפניו. אח"כ שבתי ונחמתי על מה שעשיתי, וביקשתי את שליחתי וגם נתתי לו נדבה הגונה, והוא הלך מביתי שבע רצון, וחשבתי כי כבר כיפרתי על עוון זה. נענה רבי דוד ואמר: לא, אין זה העוון שאני מבקש, כי באמת היה עני זה ראוי לעונש וגם כבר פייסת אותו.

פשפש וחפש שוב במעשיך. חשב הגביר שוב ועלה במחשבתו עוד מקרה: פעם אחת באישון הלילה בא אלי הביתה איש מגודל ובעל קומה וביקש תמיכה כי הנו רעב ללחם. אמנם נתתי לו נדבה אך בשעת מעשה רגזתי עליו שבה באמצע הלילה והעירני משנתי עבור זאת, וגם שראיתי כי הוא בריא וחזק וצעקתי עליו כי הוא יכול למצוא לו איזה עבודה, מאחר והוא אדם חסון וגדול, והאיש הנ"ל הלך לדרכו ממני נכלם. ענה לו הצדיק: בזה אמנם חטאת, כי בלי ספק אם בא אליך בחצות הלילה בודאי היה בצרה גדולה, ומה לך לספר חוקו ולהעריך את בריאותו, וכי אתה שנתת לו את בריאותו? וא"כ צריך אתה לקבל עליך תשובה על הדבר הזה, לעזור לכל איש יהודי הנצרך מבלי להיכנס לכל חשבון אם אמנם מגיע לו או לא וכל הפושט יד נותנים לו.

קיבל על עצמו הגביר בקבלה גמורה כדברי רבו, ואז סיפר לו הרבי: בימי הבעש"ט הקדוש זיע"א, היה גביר אחד גדול שהיה בו תורה

צִיּוּן וְנִמְשָׁל

קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם

אמר הקדוש ברוך הוא לישראל הואיל ונקדשתם לשמי עד שלא בראתי העולם, היו קדושים כשם שאני קדוש (תנחומא ב)

דברי המדרש יובנו על פי משל לאדם שהיה גר בעיר קטנה והיה עשיר גדול, ולו בת יחידה. וגמר בדעתו ללכת ולתור בארץ לבקש לו חתן מופלג. הגיע בדרכו אל ישיבה גדולה אשר במרחקים, וביקש מראש הישיבה שיבחר לו חתן מתמיד וירא שמים, והעשיר התחייב לשלם את כל ההוצאות. אמר לו הרב שיש בישיבה חתן מיוחד ומעולה מכל בני הישיבה, אם בשכלו חזק, ואם בהתמדתו כי לא יכבה בלילה נרו. החתן נפגש עם בתו ולאחר זמן מסויים נשא אותה לאשה. עברו כמה חודשים מזמן הנישואין, והנה ראה העשיר שחתנו מתעצל בלימודו ולומד רק שעה שעתיים ביום, והיה מתמרמר על זה מאד. קרא לחתנו והוכיח אותו על זה, ענה החתן ואמר, שאל נא את השמש אם אחד מכל בני העיר פותח ספר פעם בחודש, ואילו אני ברוך השם לא עובר עלי חודש ואפילו שבוע בלי עסק התורה, וגם אם לא אלמד כל ימי, ואשכח מה שאשכח, עם כל זה יהיה נשאר בידי הרבה יותר מאשר תמצא בכל בני העיר הזאת. השיב לו חותנו, דע לך כי לא על דעת כן לקחתך לחתן, לא לקחתך בעיר הזאת כדי שתהיה מעולה בין כולם, אלא זכור נא שלקחתך מישיבה פלונית, בהיותך המעולה והמצויין מבין כולם, ולכן צריך אתה להיות מתמיד בהשוואה לבני הישיבה שכולם מתמידים וגדולי תורה, ולא בהשוואה לעיר הזאת שכולם אנשים פשוטים.

והנמשל: זאת היא טענת הקדוש ברוך הוא נגד ישראל שרוצים למצוא חן על ידי שהם טובים וצדיקים בהשוואה לפחותים ולכופרים. ועל זה אומר הקדוש ברוך הוא לישראל, לא כן הדברים, הואיל ונקדשתם לשמי עד שלא בראתי העולם, דהיינו עוד בטרם נראו הפחותים והכופרים בעולם הנה מאז ומקדם קדשתי אתכם לשמי, ואם כן היו קדושים כשם שאני קדוש, בלי השוואה נגד הזולת.

(אהל יעקב המגיד מדובנא)

הגביר רעד ממקום משכבו, והבין כי אם עתה ישימו לב לתארו הרי שסיגירו אותו למלכות, לכן התחמק מן הבית והחל בורח דרך השדות בכדי שלא לפגוש באנשים ונווד בדרכים. לבושו כבר התבלה וגם לא היה לו כל כסף בכיסיו, והרעב והצמא החל להציק לו מאד, והוא החל לשאול את נפשו למות. לבסוף החליט כי אין הוא יכול עוד לסבול חרפת הרעב, והסתכן להיכנס למקום ישוב בכדי למצוא מעט אוכל להחיות את נפשו. כאשר הגיע לעיירה אחת הלך לחפש איזה בית של יהודים שירחמו עליו, ראה לפתע קבוצה של חיילים הולכים ופחד מאד שיכירוהו. מיד חיפש לו מקום מסתור, וראה בקצה הרחוב איזה בור שופכין, ומיד קפץ לתוך הבור להינצל מהחיילים. כך שכב בתוך הבור המאוס בפחד, והרהר במר גורלו איך נפל מאיגרא רמה לכירא עמיקתא ממש, וזכר שהיה תמיד אומר כי לא יתכן בשום אופן שירד מגדולתו. בעודו כך מהרהר ביגון קודר במצבו העגום, התעורר משנתו העמוקה וראה שהנו נמצא בחדרו המפואר בבית. כולו נסער ונרעש קם ממיטתו ויצא מחדרו ופגש את רבי דוד שאמר לו: עדיין אתה רוצה שאבאר לך הכיצד יכול אתה בשעה קלה להפוך לאיש נדבך ואומלל? לא, לא, צעק הגביר בסערת נפשו כי רבה, אין אני צריך כל ביאורים והדבר פשוט אצלי, והלילה למדתי מחלומי בצורה חיה ומוחשית, שהאדם בעוה"ז כל כולו תלוי בחסדי השי"ת בכל רגע ורגע, ורבים הדרכים לפני המקום להשפיל או לרומם כל בן אנוש. ענה לו רבי דוד ממיקוליבי, אכן בשביל זה הדבר באתי בצל קורתך להביא אותך להכרה זאת ועתה יכול אני לשוב לבית מורי הק' ששלחני בדבר הזה. ותדע כי המלה בור היא ר"ת של: "ב'שר ר'מה ויתולעה" שזהו כל האדם, ואיך יתגאה בעשרו לומר לא יאונה לי כל רע, וה' מוריד ומעלה וישועת ה' כהרף עין, וכן להיפך.

ועתה סיים הרה"ק רבי דוד מטאלנא את הסיפור לגביר ואמר: תשמור הדבר מאד בלבבך לעשותו שלא לצער שום אדם מישראל, ותנהג בכולם מנהג דרך ארץ כי לגלג חוזר בעולם ותשגיח על דבריך ואל תתן את פיך לחטיא את בשרך. אח"כ בירכו בהצלחה והגביר הנ"ל שב לביתו ומצא שהמסירה עליו נתבטלה ומצאו שכל דברי הפקיד בשקר יסודם, ונתנו לו שוב כמקודם את עבודת ההובלות והוא שב ביתר שאת לעשרו. כמובן שנדיה לבעל צדקה יותר גדול מקודם ושמר פי רבו במלואם.

צ'ין אדם לחברו

למחול לכל יהודי

מעשה בהגה"ק רבי יום טוב ליפמן גאב"ד קפוליא זיע"א, ששכנה אחת פגעה קשות וביזתה את אשתו הרבנית. ואילו הרב לא ידע מכל הענין. החליטו ראשי הקהל להעניש את האשה, והיות וסמכות ניתנה מממשלת פולין לראשי הקהילות להטיל עונשים למפירי החוק והסדר הציבורי, רצו הפרנסים להשתמש בסמכותם ולהעניש את אותה שכנה חצופה. אך החלטת הפרנסים היתה צריכה אישור תחילה מרב העיר, הם ידעו כי בודאי לא יטה הרב און קשבת לדבריהם, לכן דיברו עם הרבנית כי בליל שבת הקרוב, כשיבוא הרב ממקום התבודדות לימודו ועיסוקי הרבנות אל ביתו, תספר לו הרבנית את כל אשר קרה לה, ואת החלטת הפרנסים. הרבנית הסכימה לדבריהם, ובליל שבת קודש סיפרה לו מכל הענין. כאן הפתיעה תשובת רבי יום טוב ליפמן: היות וכבר עברו כמה ימים מהמקרה, ואסור לאדם להעלות קללת חבירו על מטתו, כי אם קודם השינה עליו למחול לכל מי שציערו, אם כן פנה ואמר לרבנית, אין לך היכולת והרשות ממני ללכת לישון עד שאת תבקשי מחילה משכנתך, על אשר לא מחלת לה עד היום, וכי כמה לילות הלכת לישון בלא התפייסות עמה. הרבנית נדהמה מתשובת בעלה הצדיק, אך מה לעשות, הרב עמד בשלו כי עליה ללכת להתפייס עם שכנתה ויהי מה. עשתה רצון בעלה ועל אף השעה המאוחרת בלילה, הלכה ודפקה בדלת השכנה והעירה אותה, אך ראה זה פלא, כששמעה השכנה על מטרת בואה של

הרבנית, התמלאה בבושה גדולה, בכתה ואמרה: האם את צריכה לבוא אלי להתפייס? הרי אני היא שחטאתי נגדך וצערתיך, ומחול אחת לשניה.

מחילה אמיתית

מעשה בהגה"ק רבי יוסף דוב הלוי טולובייצק מבריסק בעל "בית הלוי" זיע"א, שבימי בחרותו חשקה נפשו להכיר את גאון הדור הגה"ק רבי שלמה קלוגר זיע"א, נסיעה מארץ ליטא לגליציה עלתה בדמים יקרים ורבי יוסף דוב שהיה מחוסר אמצעים, הלך לבעל עגלה הנוסע לגליציה והציע את עצמו להיות לו לעוזרו, הלה התרצה ויסעו. ויהי בדרך כשר' יוסף דוב החזיק במושכות נטו הסוסים מן הדרך, קצף עליו בעל העגלה, ביוהו והכהו. משבאו לברודי הלך ר' יוסף דוב אצל רבי שלמה קלוגר אשר קיבלו בסבר פגים יפות ושוחח עמו בחידושי תורה, נשתומם רבי שלמה מעוצם חריפותו וגאונותו של הצעיר הליטאי בתורה, וכיבדו לדרוש בבית הכנסת הגדול שבעיר. התאספו בני העיר לשמוע את דרשת האורח הצעיר, בעל העגלה אף הוא בא. משראה מי הוא הדרשן, חשכו עיניו, הרי זהו גאון בישראל ואני בזיתיו והכיתיו. לאחר שסיים רבי יוסף דוב את דרשתו, הלך העגלון בבושת פנים ובהכנעה לבקש מחילה מר' יוסף דוב. הוא ניחמו ואמר לו: אילו הכיתני על שאיני יודע תורה אפשר והיית חוטא כנגדי, ואילו אתה שהכיתני על שאיני בקי בטיב קרון וסוסים, הרי הדין עמך, נכון אין אני מוצא בהם ידי ורגלי.

תילולא דצדקיא

שבת קודש ו' אייר
הרה"ק רבי לייבוש ממעוריטש (תלמיד הבעש"ט - תקל"ה)
הרה"ק רבי משה מסאמבור ב"ר יצחק אייזיק (ת"ר) יום ראשון ז' אייר
הגה"ק רבי שלמה אפרים ב"ר אהרן (כלי יקר - שע"ט)
יום שני ח' אייר
הרה"ק רבי ירחמיאל משידלאבצא ב"ר יעקב יצחק מפרשיסחא (תקצ"ט)
יום שלישי ט' אייר
רבי אביגדור קרא ב"ר יצחק (בעל הקנה-קצ"ט)
יום רביעי י' אייר
הרה"ק רבי מאיר מרגלית ב"ר צבי הירש (תלמיד הבעש"ט - מאיר נתיבים - תק"נ)
הרה"ק רבי משה מזויהעל ב"ר יחיאל מיכל מולאטשוב (תקצ"א)
הרה"ק רבי דוד מטאלנא ב"ר מרדכי מטשענבל (תרמ"ב)
הרה"ק רבי הלל מקאלמייא ב"ר ברוך בענדט (תרנ"א)
הרה"ק רבי יוסף תאומים ב"ר מאיר (פרי מגדים - תקנ"ב)
יום חמישי י"א אייר
הרה"ק רבי יצחק מראדוויל ב"ר יחיאל מיכל מולאטשוב (תקפ"ה)
הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ ב"ר מנחם מענדל (תקפ"ז)
הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין ב"ר שמואל זנוויל (תר"ה)
יום שישי י"ב אייר
הרה"ק רבי משה זרח איידליץ ב"ר מאיר (אור לישירים - תקט"ו)
הרה"ק רבי ישעי' מייאנוב (תלמיד הבעש"ט - צוואת הריב"ש - תקנ"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" למרסם יוסף הדרש" על המעשים.

לעבור בפני המתפלל (ט)

א) הכותב דברי תורה, מותר לישב בתוך ארבע אמות של מתפלל. (ספר ד"א של תפילה, סימן ד', סעיף ח')

ב) השומע קריאת התורה, והוא בתוך ארבע אמות של מתפלל, יש להקל ולישב, וכל שכן אם מסתכל בתוך חומש הפתוח לפניו. (שם, סעיף י"ד)

ג) אם העובר לפני המתפלל, אומר תהלים, או שונה איוה משנה, וכיוצא בו, או שממהר לדרב מצוה עוברת, או לקביעות שיעור ללמוד, מותר לו לעבור כנגד המתפללים. (שו"ת ציץ אליעזר ח"ט סימן ח', בשם ספר יפה ללב)

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת רכב
מכל החברות 052-7655-222

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז